

Nr 14

Utlåtande i anledning av väckta motioner om studieresor för riksdagens ledamöter, m. m.

I två till bankoutskottet hänvisade likalydande motioner, nr 495 i första kammaren av herrar *Wallmark* och *Stefanson* och nr 589 i andra kammaren av herrar *Arvidson* och *Wahlund*, har hemställts, att riksdagen måtte uppdraga åt något sitt organ att pröva ansökningar om medel för studieresor utomlands från riksdagens ledamöter och tjänstemän.

Vidare har i den till bankoutskottet hänvisade motionen nr 599 i andra kammaren av herr *Svensson* i Kungälv m. fl. hemställts, att riksdagen måtte bemyndiga talmanskonferensen att vid dispositionen av anslaget till riksdagens övriga kostnader anvisa medel till enskild riksdagsledamot för utlandsresa i fall av den art som i motionen angivits.

Beträffande motiveringen för dessa yrkanden hänvisas till motionerna I: 495 och II: 599.

Över motionerna har utskottet inhämtat yttranden från styrelsen för riksdagsbiblioteket, styrelsen för riksdagens interparlamentariska grupp, nämnden för internationellt bistånd och Svenska institutet.

Styrelsen för riksdagsbiblioteket lämnar vissa upplysningar om förekomsten av reseanslag för parlamentsledamöter i andra länder. En av riksdagens upplysningstjänst i slutet av år 1963 gjord rundfråga gav vid handen att inom Västeuropa sådana anslag förekom endast i Västtyskland. Innevarande år står enligt uppgift mer än 400 000 DM till buds för förbundsdagsledamöternas utlands- och studieresor, däri icke inberäknat det anslag som avser kostnader i samband med ledamotskap i europeiska samarbetsorgan. En förnyad rundfråga som nu företagits till de nordiska länderna har bekräftat att anslag för ändamålet icke förekommer i Danmark och Finland. I Norge har anslaget till stortingets interparlamentariska grupp för innevarande år ökats med 10 000 nkr. såsom understöd för deltagande i det seminarium i England som nämnes i motionen II: 599.

Styrelsen för riksdagens interparlamentariska grupp finner motionernas syfte beaktansvärt och anser att det till viss del skulle kunna nås genom en höjning av den del av statsanslaget till interparlamentariska gruppen som avser kostnaderna för deltagande i de årliga interparlamentariska konferenserna. Därigenom skulle de riksdagsledamöter som utsetts till ombud

vid konferenserna få möjlighet att utsträcka tiden för sin vistelse i det land där konferens hålles eller i annat, närbeläget land. Det synes emellertid styrelsen också önskvärt, att riksdagen på annat sätt och i annat sammanhang underlättar för riksdagens ledamöter att i studie- och informationssyfte besöka främmande länder. Styrelsen framhåller att frågan om formerna för tillfälligt utbyte av tjänstemän mellan olika länders parlament för närvarande är under övervägande inom interparlamentariska unionen.

Nämnden för internationellt bistånd säger sig förutse, att det tid efter annan kan vara lämpligt att riksdagsledamöter bereds tillfälle att utomlands studera de statliga svenska insatserna av utvecklingsbistånd. Syftet härmed skulle vara att göra, vederbörande mera förtroagna med biståndsmyndigheternas verksamhet, varigenom en saklig och effektiv prövning i riksdagen av anslagsäskanden för utvecklingsbistånd skulle underlättas. Det säges ligga i sakens natur att det härvid i första hand blir fråga om berörda utskotts ledamöter och att dessa utomlands principiellt uppträder såsom riksdagens eller sina utskotts företrädare. Regeln anses böra förbli den att sådana resor bekostas av riksdagen. Därest en riksdagsledamot påtagit sig något uppdrag av biståndsmyndighet torde dock dennas resemedel böra tagas i anspråk.

Svenska institutet meddelar, att institutet under senare år kunnat iakttaga att utländska parlamentariker, särskilt från Västtyskland och Frankrike, besökt Sverige i olika studieuppdrag. I flera fall har institutet medverkat vid utformningen av program för besöken. Institutet finner skäl antaga, att åtgärder i syfte att underlätta liknande studieresor för svenska riksdagsledamöter skall leda till utvidgade internationella kontakter av stor betydelse för vårt lands kulturella och ekonomiska förbindelser med utlandet. Kontakt- och studieresor av detta slag bör också, framhåller institutet, leda till ökad information om Sverige i utlandet.

Utskottet. Det moderna samhället präglas av ett växande behov att åstadkomma och upprätthålla goda internationella kontakter, som möjliggör ett utbyte av idéer och erfarenheter och som bidrar till ökad förståelse för de förhållanden som råder i andra länder och bl. a. påverkar den politiska utvecklingen där. Detta behov är utgångspunkten för de föreliggande motionerna, vari betonas angelägenheten av att riksdagen ytterligare utvecklar sina internationella förbindelser. Utskottet ansluter sig till de allmänna värderingar som kommer till uttryck i motionerna. Några delade meningar i detta avseende torde icke föreligga.

Ett stort antal riksdagsledamöter har fått värdefulla internationella erfarenheter genom deltagande i FN:s generalförsamling, Europarådets rådgivande församling och Nordiska rådet. En viktig roll i detta hänseende spelar även interparlamentariska unionens konferenser, vid vilka den svenska riksdagens interparlamentariska grupp regelmässigt är företräd. Grup-

pen åtnjuter sedan många år statsbidrag för deltagande i dessa konferenser. I viss utsträckning har riksdagen efter erhållen inbjudan utsänt delegationer för besök i andra länder. De resor som vissa av riksdagens utskott traditionellt företar för studier inom sina arbetsområden har på senare år i flera fall förlagts utomlands.

Motionerna, vilka går ut på att riksdagens ledamöter härjämte skall beredas tillfälle att få särskilda ekonomiska bidrag för utrikes resor som företas enskilt, har olika räckvidd. Motionen II: 599 avser bidrag för deltagande i konferenser och liknande sammankomster, till vilka enskilda riksdagsledamöter inbjudits. Förutsättningen för bidrag skall därvid vara att talmanskonferensen bedömer det som rimligt och lämpligt att svensk riksdagsledamot deltagar. Resebidrag bör i sådant fall kunna utgå från det i riksstaten uppförda anslaget Riksdagen: Övriga omkostnader; härom skulle alltså talmanskonferensen äga att besluta. Motionerna I: 495 och II: 589 gäller däremot närmast sådana enskilda studieresor som riksdagsledamot med hänsyn till sin individuella intresseinriktning kan önska företaga. Som exempel på studieobjekt nämnes sociala åtgärder, utbildnings- och forskningsfrågor samt statens relationer till näringslivet. Även i detta fall anser motionärerna talmanskonferensen vara det organ som lämpligen bör pröva och avgöra ansökningar om resebidrag. Möjlighet att erhålla sådana bidrag anses böra beredas även riksdagens främsta tjänstemän. Anslagsfrågan berörs icke i de sistnämnda motionerna.

Utskottet ställer sig i princip positivt till de önskemål som framförs i de här behandlade motionerna. Utöver sådana delegations- och utskottsresor som nu förekommer och individuella resor av det slag varom talas i motionerna I: 493 och II: 589 kan det enligt utskottets mening vara värdefullt även med utlandsresor som riksdagsledamöter företar i mindre grupper för att studera speciella frågor. När det gäller uppläggningsfrågan av sådana resor torde bistånd i viss utsträckning kunna erhållas från de svenska beskickningarna utomlands.

Innan medel i större utsträckning ställes till förfogande för bidrag till riksdagsledamöters utlandsresor torde närmare riktlinjer för medlens utnyttjande böra uppdragas. Därvid kan åtskilliga omständigheter komma under övervägande. Utskottet vill emellertid inte förorda att en utredning nu företages för att utforma sådana riktlinjer utifrån mera teoretiska utgångspunkter. I stället synes det utskottet lämpligt att en viss försöksverksamhet med bidrag till resor av här antytt slag kommer till stånd. Utskottet föreslår därför, att riksdagen bemyndigar talmanskonferensen att under budgetåret 1965/66 disponera högst 50 000 kronor för ändamålet. Vägledande vid användningen av dessa medel torde få vara vad utskottet anför i detta utlåtande. Närmare bestämmelser för den försöksvis tillämpade bidragsgivningen torde få utformas av talmanskonferensen.

Ansökan om resebidrag bör åtföljas av en plan för resan i enlighet med

vad som föreslås i motionerna I: 495 och II: 589. Efter avslutad resa bör bidragsmottagaren inge en reseberättelse till talmanskonferensen. På grundval av de erfarenheter som försöksverksamheten ger torde talmanskonferensen få taga erforderliga initiativ för en eventuell fortsättning och utvidgning av systemet med bidrag till riksdagsledamöters utlandsresor.

Kostnaderna för den förordade försöksverksamheten bör, såsom föreslagits i motionen II: 599, bestridas från anslaget Riksdagen: Övriga omkostnader. Detta torde förutsätta en uppräknig av ifrågavarande anslag till högre belopp än som upptagits i statsverkspropositionen. Till frågan härom torde utskottet i händelse av bifall till vad utskottet nu hemställer få återkomma i sitt senare utlåtande angående regleringen för budgetåret 1965/66 av utgifterna under huvudtiteln Riksdagen och dess verk m. m.

Aberopande vad här anförts hemställer utskottet,

att riksdagen i anledning av motionerna I: 495 och II: 589 samt II: 599 måtte bemyndiga talmanskonferensen att under budgetåret 1965/66 försöksvis bevilja bidrag till riksdagsledamöters utlandsresor i enlighet med vad utskottet ovan anför.

Stockholm den 30 mars 1965

På bankoutskottets vägnar:

C. G. REGNÉLL

Närvarande:

från första kammaren: herrar Ståhle, Hilding, Åke Larsson, Palm, Åkerlund, Augustsson, Risberg* och Mattsson* ;

från andra kammaren: herr Regnéll, fru Renström-Ingenäs, herrar Hagnell, Berglund, Franzén i Motala, Bengtsson i Landskrona, Börjesson i Glömminge och Jonsson.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herr *Åkerlund*, som ansett att det stycke i utskottets yttrande som börjar på s. 3 med orden »Ansökan om resebidrag» och slutar på s. 4 med orden »till riksdagsledamöters utlandsresor» bort ha följande lydelse:

»Bidrag torde under försöksperioden böra utgå endast till sådan resa som föranleds av inbjudan till kongress eller liknande sammankomst. På grundval av — — — (= utskottet) — — — till riksdagsledamöters utlandsresor.»